

Pellot kuntoon

– Viljelijöiden, neuvojen ja tutkijoiden yhteistyöllä

Avaus

Jukka Rajala

erikoissuunnittelija, OSMO-hanke
Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

Maatalouden tärkeimmät resurssit

- Viljelijän osaaminen
- Peltomaan kasvukunto

Kuva: Jukka Rajala

⇒ OSMO – Osaamista ja työkaluja resurssitehokkaaseen maan kasvukunnon hoitoon yhteistyöllä-hanke 2015-2019

Alueiden välinen yhteistyöhanke

2015 - 2019

Toteuttajat:

Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

ProAgriat Länsi-Suomi ja Etelä-Pohjanmaa

Toiminta-alue:

Etelä-Pohjanmaa, Satakunta, Varsinais-Suomi ja Uusimaa

Rahoitus: Varsinais-Suomen ELY-keskus,
yritykset, viljelijät ja säätiöt

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014 - 2020/
Vesien suojelun ja ravinteiden kierrätyksen erillisrahoitus

Tavoitteena kasvukunnon parantaminen

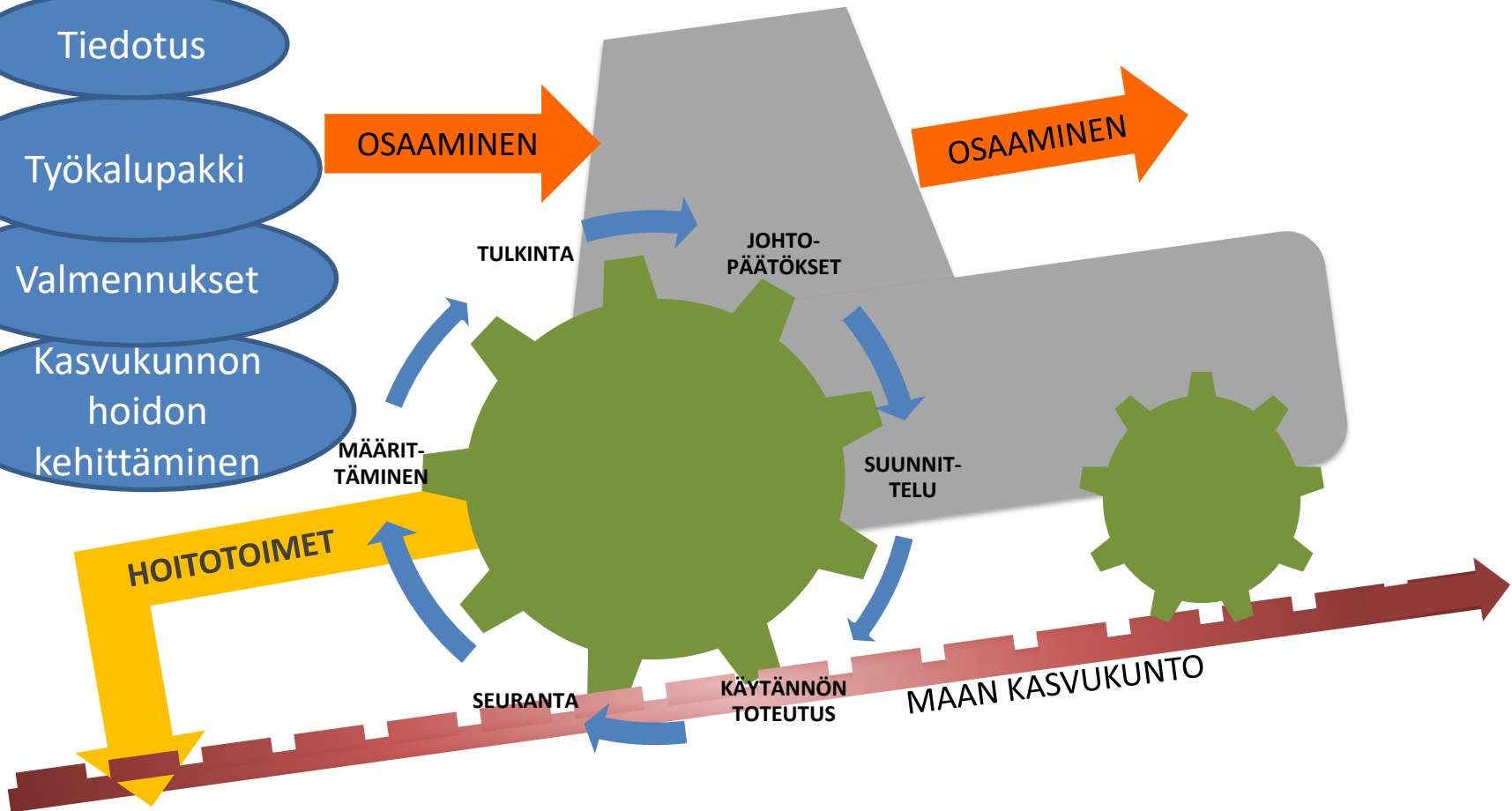
Osiot

Tiedotus

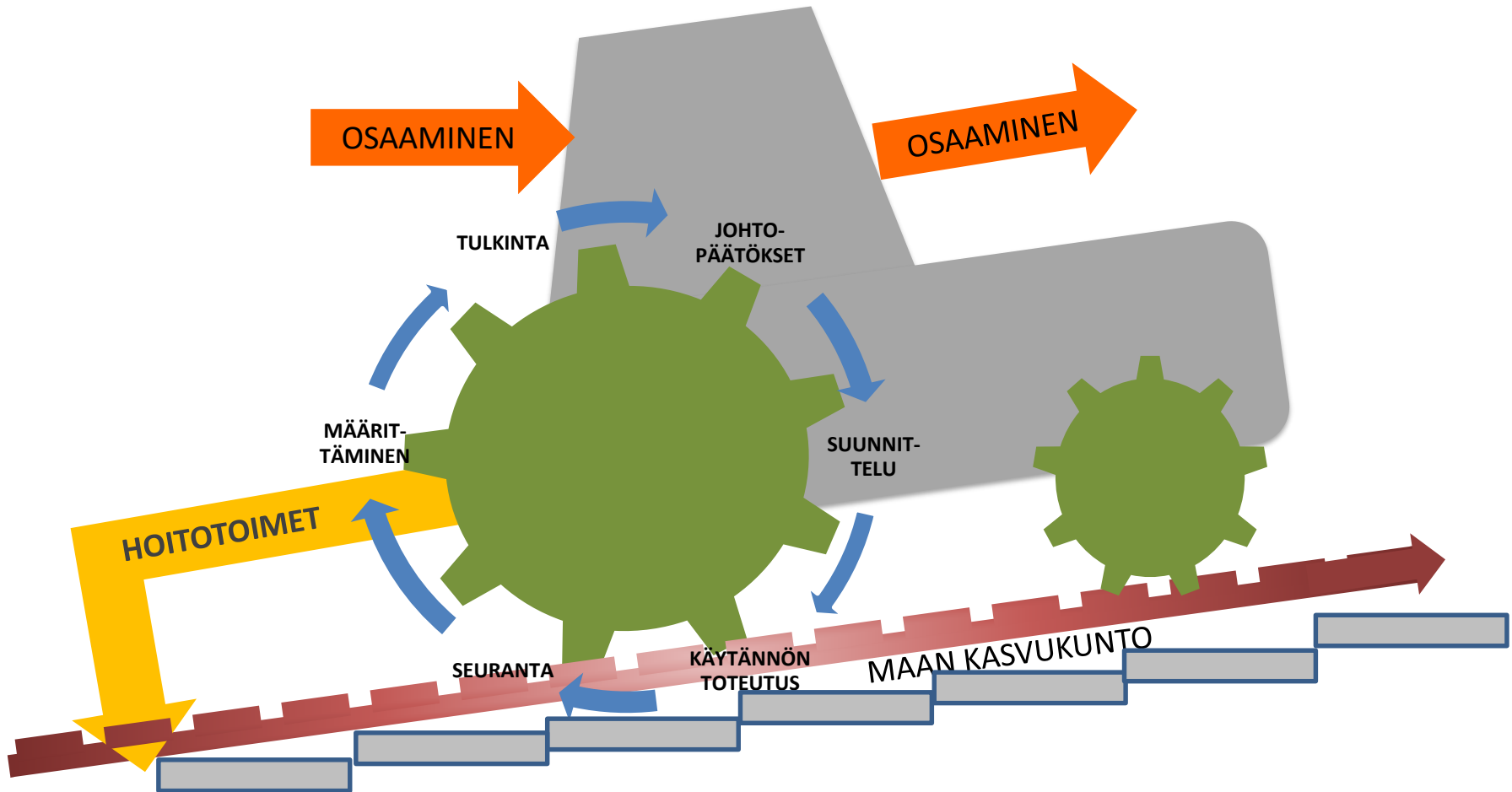
Työkalupakki

Valmennukset

Kasvukunnon hoidon kehittäminen

Toimintatapana kehittämiskehä

Toimintatapana kehittämiskehä

Tutkimus

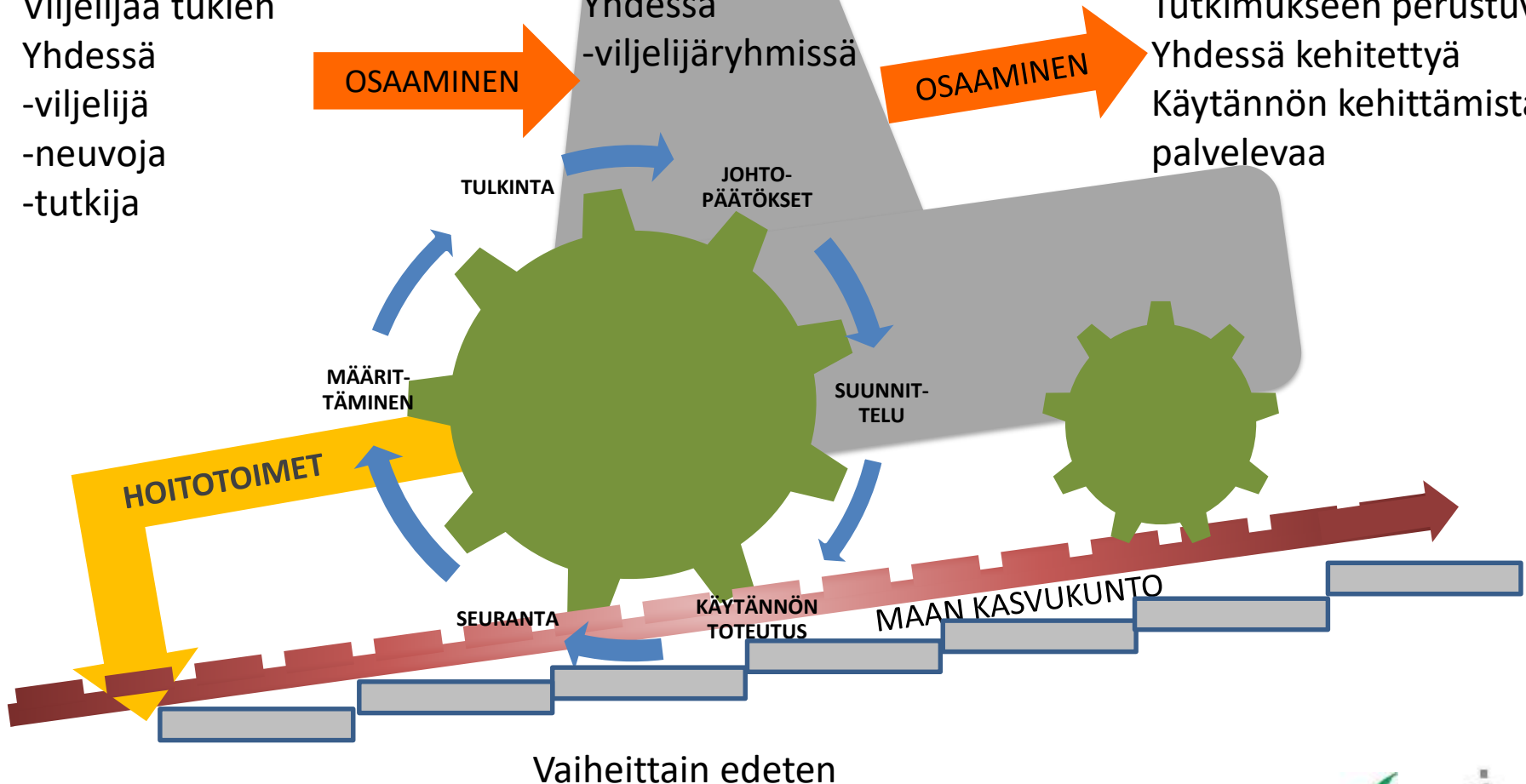
Tilatason ongelmia
Viljelijää tukien
Yhdessä
-viljelijä
-neuvoja
-tutkija

Valmennus

Tilatason ongelmia
Yhdessä
-viljelijäryhmissä

Työkalupakki

Tilatason ongelmia
Tutkimukseen perustuva
Yhdessä kehitettyä
Käytännön kehittämistä
palvelevaa

Kokonaisvaltainen kasvukuntokäsitys

Maan kasvukunto on yhteispeliä

Energian virta C

Biologiset
-ravinteiden
käyttökelpoisuus
-maan terveys
-toiminnan säätely

Fysikaaliset
-vedenjohtavuus
-rakenne
-muruisuus
-vedenvarastointi
-kaasujen vaihto

Kemialliset
-happamuus
-ravinteiden
varastointikyky
-ravinnetasapaino
-pää-, sivu- ja hiven-
ravinteet

Ravinteiden kierto

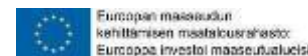
Kaasujen vaihto
O₂, CO₂...

Veden kierto
H₂O

Päästöt?

Rajala: Avaus

12.12.2019

Tilatutkimuksen kysymyksiä

- 8 ongelmalohkoa tutkittavana
- Mikä on maan kasvukunto huonokasvuisilla lohkoilla verrattuna hyväkasvuisiin lohkoihin?
- Saadaanko maan kasvukunto paranemaan ongelmalohkoilla?
- Millä toimenpiteillä viljelijä voi parantaa maan kasvukuntoa?

Kuva: Jaana Ravander

Valmennus

- Osaamisryhmät
- Kurssit ja seminaarit
- Pellonpiennarpäivät

Kuva: Ville Virtanen

Kuvat: Jukka Rajala

Kuva: Jukka Rajala

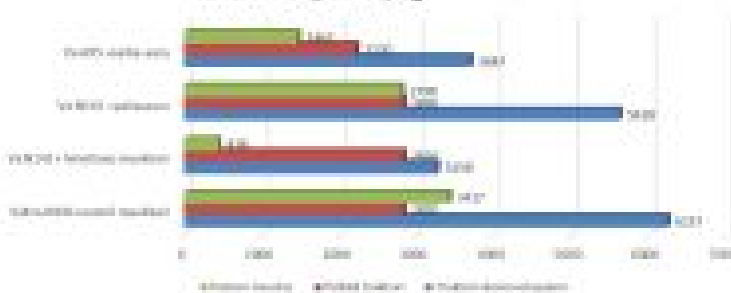
Työkaluja maan kasvukunnon hoidon suunnitteluun

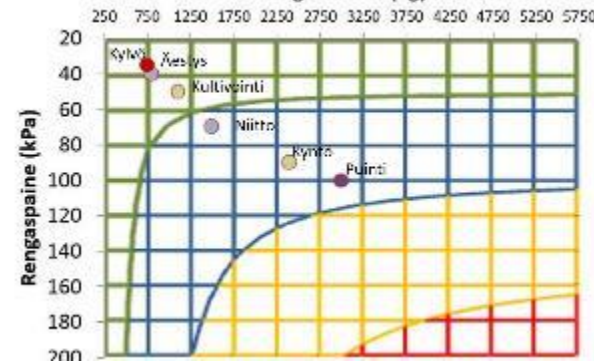
- KVK-laskuri
- Tiivistymisriskilaskuri
- Akselipainot-laskuri
- Viljelykierron arviointi
- Maan kasvukunnon hoitosuunnitelma

Tila		Esimerkki													
Pvmäärä		27.6.2016													
Analyysitulokset				mg/l				meq/dl		% KVKsta					
Näyte	Maalaji	Multavuus	pH	Ca	Mg	K	Na	Ca:Mg	KVK	Ca	Mg	K	Na	Yht.	
Ketopello	Hts	m 11	6,8	3400	950	340	60	4	28	61 %	28 %	3 %	1 %	93 %	
Riihupello	Hts	m	6,8	2900	770	450	60	4	28	52 %	23 %	4 %	1 %	80 %	
Kotopello	Hts	m 15	6,1	3700	910	420	60	4	34	55 %	22 %	3 %	1 %	81 %	
Urhonpello	Kll	m 6,5	6,3	2100	130	90	60	16	14	74 %	8 %	2 %	2 %	85 %	
LU 0	Kht	vm 2,9	6,3	590	97	230	20	6	5	56 %	15 %	11 %	2 %	85 %	
PA 0	Htt	m 5,6	6,9	1300	170	38	22	8	9	76 %	17 %	1 %	1 %	95 %	
Lähdopello	Mm	om 23	6,0	3800	880	230	60	4	33	55 %	22 %	2 %	1 %	80 %	
								Tavoite	6-12	68 %	12 %	2,5 %	1 %	84 %	
										80-70	10-20	2-5	0,5-3		

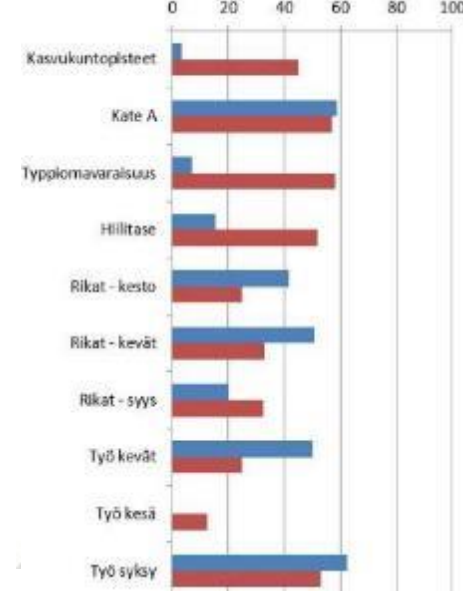
Taka-akselipainot, kg

Rengasmassa (kg)

Pisteet

<https://maan-kasvukunto.fi>

> Työkalupakki

4.4. <https://maan-kasvukunto.fi>

> Tutkimusraportit

Lataukset 22.10.2019

RAPORTTEJA 171
MISTÄ JA MITEN TUNNISTAA MAAN HYVÄN KASVUKUNNON?
 HAVAINTOJA KAHDOKSALTA TILALTA VARSINAIS-SUOMESTA, SATAKUNNASTA JA ETELÄ-POHJANMAALTA
 TUOMAS J. MATTELA JA JUUKA RAJALA

1393

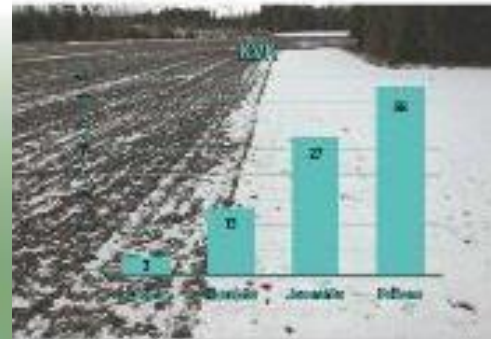
RAPORTTEJA 175
MITEN VÄLTÄN MAAN HAITALLISEN TIIVISTYMISEN MAATALOUSRENKaidEN AVULLA?
 TIIHONEN J., MATTELA J., KESKINEN S.

1410

RAPORTTEJA 179
KATIONINVAIHTOKAPASITEETIN MÄÄRITYS JA KÄYTTÖ VILJAVUUSANALYYSIN TULKINNASSA
 TUOMAS J. MATTELA JA JUUKA RAJALA

598

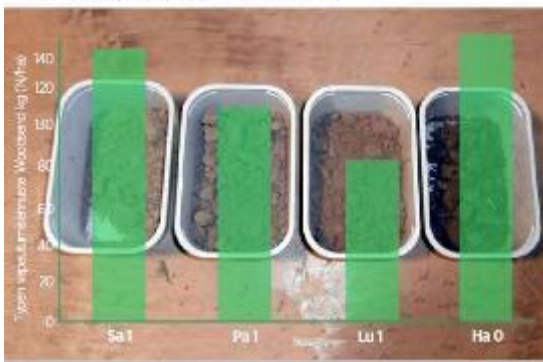
RAPORTTEJA 185
PIKAMENETELMÄT KASVIN RAVINNETILAN KUVAAJANA
 TUOMAS J. MATTELA, VEERA HANNA JA JUUKA RAJALA

576

RAPORTTEJA 188
UUSIA MENETELMIÄ MAAPERÄSTÄ VAPAUTUVAN TYPEN MÄÄRÄN ARVIOINTIIN
 TUOMAS J. MATTELA JA JUUKA RAJALA

386

RAPORTTEJA 189
KUINKA MAAN KASVUKUNTOA KEHITETÄÄN? HAVAINTOJA KAHDOKSALTA TILALTA VARSINAIS-SUOMESTA, SATAKUNNASTA JA ETELÄ-POHJANMAALTA
 TUOMAS J. MATTELA, VEERA HANNA, JUUKA RAJALA, HEIKKI A. JOSEFINEN, JARI LUOKKANEN JA MARJA TUONINEN

870

MURUKESTÄVYYS MAAN KASVUKUNNON MITTARINA
 JUUKA RAJALA, TUOMAS J. MATTELA JA JUUKA RAJALA

598

RAPORTTEJA 192
KIPSI MAANPARANNUSAINEENA - HYÖDYT JA HAITAT MAAN KASVUKUNNOLLE
 TUOMAS J. MATTELA, VEERA HANNA JA JUUKA RAJALA

609

Tuloksia

- Tutkimustiloja 8 tilaa
- Osaamisryhmiä 5, 91 tilaa
- Pellonpiennarpäiviä 21 kpl
- Työpajoja ja seminaareja 20 kpl
- Osallistujia 1500 kpl, viljelijöitä 900, neuvoja 90
- Tutkimusraportteja 11 kpl
- Työkaluja kasvukunnon suunnitteluun
- Oppimateriaaleja
- Hyvät käytännöt - Tietokortteja
- Ammattilehtiartikkeleita 45 kpl

Hankkeen loppukysely

- Kerätty huhti–toukokuussa 2019, käsittelyä jatketaan vielä
- Vastaajia 69: viljelijöitä 62, hanketyöntekijöitä 6, neuvoja 5, muita 9 (yhdeällä hlöllä voi olla useita rooleja) sekä miehiä 55 ja naisia 14
- Seuraavassa yhteenvetoa osasta vastauksia ja joitain kommentteja

Kuinka samaa mieltä olet seuraavien väittämien OSMO-hanketta koskevien väittämien kanssa?	k.a. (1–5, 5=samaa mieltä)	eos = en osaa sanoa (hlöä)
Yleisten kurssien, seminaarien ja pellonpiennarpäivien sisältö oli hyödyllistä	4,8	1
Osaamisryhmien sisältö oli hyödyllistä	4,6	22
Hankkeen tuottamat julkaisut ovat hyödyllisiä	4,7	4
Maan kasvukunnon hoidon suunnittelutyökalut ovat käyttökelpoisia ja hyödyllisiä	4,5	2
Tilakoetöiminnassa kokeillut toimenpiteet olivat hyödyllisiä	4,5	27
Tilakoetöiminnan yhteydessä syntynyt keskustelu oli hyödyllistä	4,6	32
Hankevetäjillä oli riittävästi käytännön viljelyosaamista	4,7	1

Hankkeen loppukysely

Missä asioissa maan kasvukunnon hoitoon liittyvä osaamisesi vahvistui eniten?

- Vesitalous; Kuivatus; Maan fysikaalinen, biologinen ja kemiallinen kunto
- Maan tiivistymisen ehkäisy; Maan rakenteen hoito; Rengastus ja Rengaspaineet
- Viljavuusnäytteiden tärkeys ja tulkinta; Ravinnetasapaino maassa ja kasveissa; KVK-laskuri, hivenlannoitus
- Multavuus ja sen nosto; Mykoritsat, maan pieneliöt, maan toiminnot
- Havainnointi, suunnittelu ja kasvukuntoon vaikuttavien asioiden analysointi

Mikä hankkeen sisällössä ja toiminnassa oli erityisen hyödyllistä sinulle työssäsi maan kasvukunnon hoidon parissa?

- Verkostoituminen, vuoropuhelu; Monipuolisuus; Muutaman hyvän kaverin saaminen
- Pellonpiennarpäivät, Monipuolinen havainnointi ja lapiotesti; Yksinkertaiset tavat havainnoida paljon; Hyvät raportit; Faktat käytäntöön sovellettuina; Teorian oppiminen; Käytännön neuvot
- Kaikki

Hankkeen loppukysely

Miten olet jo muuttanut maan kasvukunnon hoitoa pelloillasi (omilla, vuokratuilla, työnantajasi)?

- Uusia ja syväjuurisia kasveja ja vaihtelua viljelykiertoon; Lisää juuristoa; Viherlannoitusnurmea lisää; Eloperäisen aineen lisäys; Ravinnekuidut; Maan ravinnevarastojen lisääminen; Kalkitus; Hivenravinteet
- Tiivistymisen välttäminen; Renkaiden ilmanpaineet ja koon suurentaminen; Raskaan liikenteen siirtäminen pois pelloilta;
- Lisännyt ja tarkentanut havainnointia/viljavuusnäytteet, lapion avulla, penetrometri hankittu
- Suunnittelu pitemmälle, tarkemmin ja enemmän
- Kuivatuksen parantaminen/laskuaukkojen etsiminen, (lisä)ojitettu; ojien perkaus, huuhtelu ym.
- Muutokset muokkauksessa/(vain) jankkurointi, kevennetty jo tai harkinnassa; mahdollisesti syyskynnöstä luopuminen

Päivän kysymyksiä

- *Maan kasvukunto ⇔ Hyvä sato?*
- *Miten hallita peltojen vesitaloutta?*
- *Tasapainoinen ravinnetalous?*
- *Miten kasvukunnon puutteet löydetään?*
- *Miten kasvukunnon puutteet korjataan?*

Kuvat: Jukka Rajala

Pellot kuntoon

– Viljelijöiden, neuvojen ja tutkijoiden yhteistyöllä

Tavoite

- Löytää tehokkaimmat ja viljelijäystävällisimmät keinot

Peltojen kasvukunnon parantamiseen

Pellot kuntoon

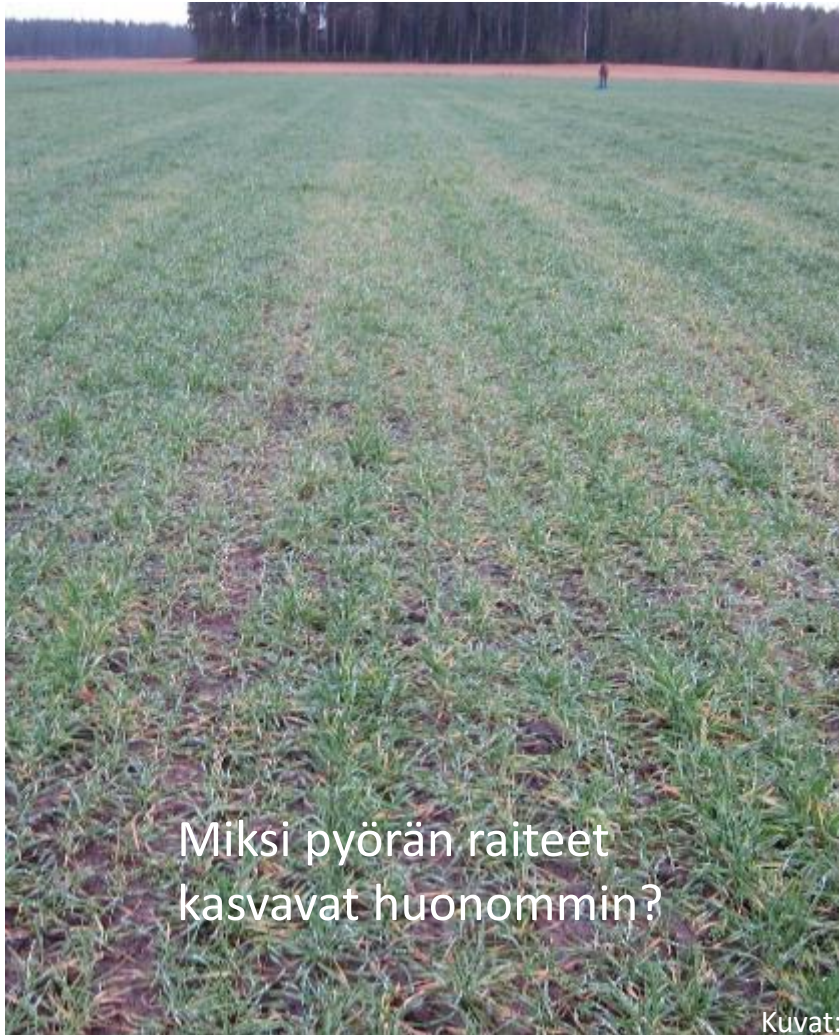
– Viljelijöiden, neuvojen ja tutkijoiden yhteistyöllä

Pääsisällöt

- Maan kasvukunnon haasteet ja kehittämismahdollisuudet
- Ongelmalohkojen merkitys ja tunnistaminen
- Maan kasvukunnon hoidon suunnittelu ja kannattavimpien kasvukunnon hoitomenetelmien valinta
- Tiivistymisriskien pienentämisen mahdollisuuksia
- Viljelytekniisiä menetelmiä maan rakenteen parantamiseen
- Kasvukunnon kehittämisen ratkaisuja käytännön tiloilta

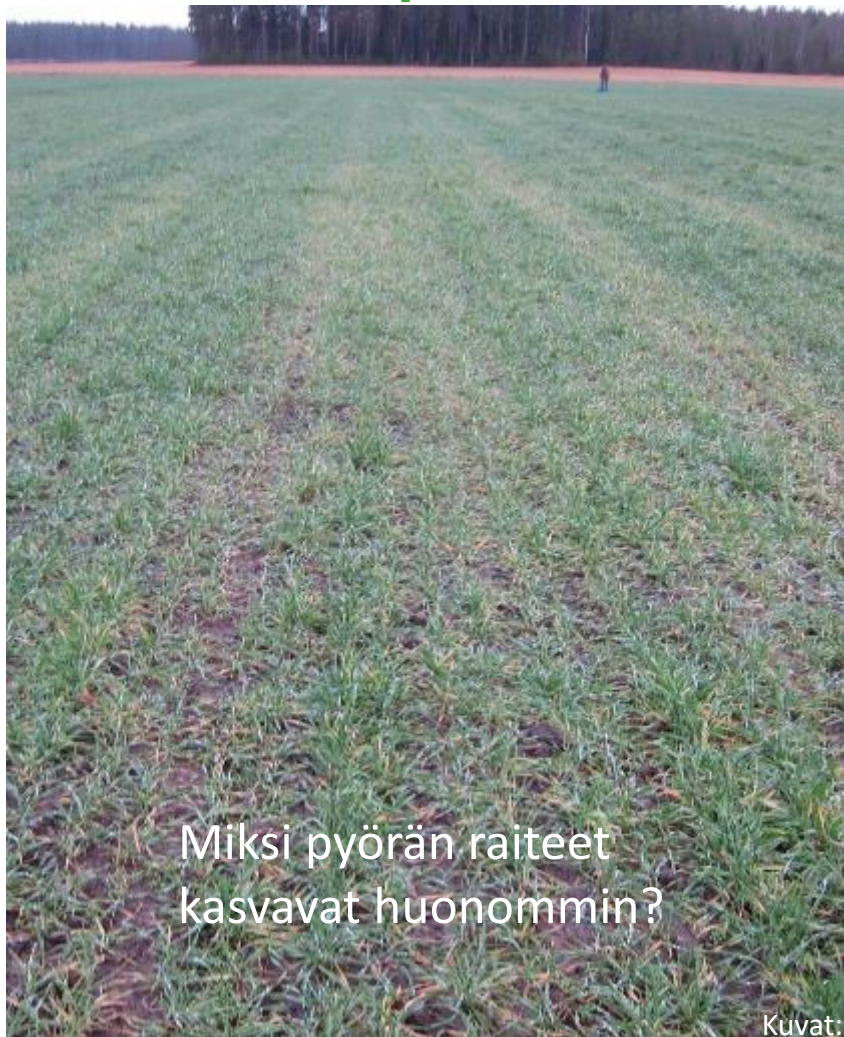
Ruispelto – mikä vikana?

Miksi pyörän raiteet kasvavat huonommin?

Kuvat:

Ruispelto – mikä vikana?

Miksi pyörän raiteet kasvavat huonommin?

Miksi pyörän raiteet kasvavat paremmin?

Kuvat: Jukka Rajala

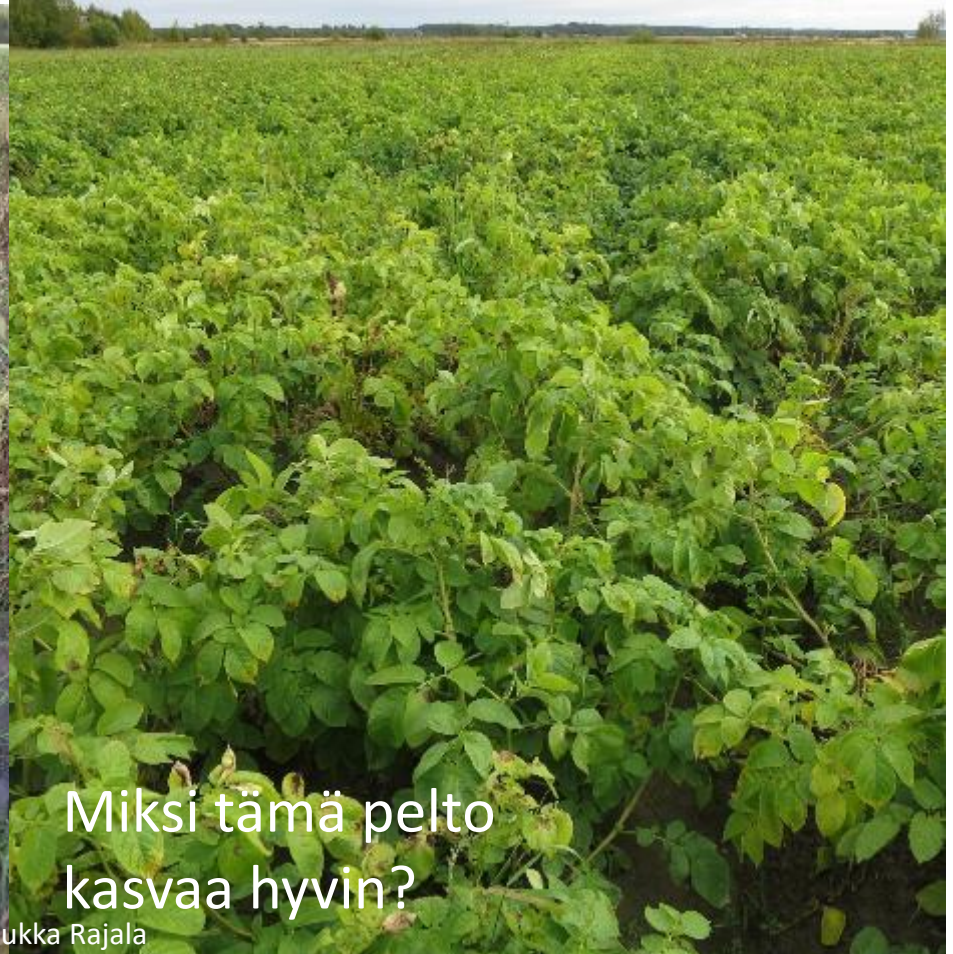
Perunapelto – Mikä vikana?

Miksi tämä pelto kasvaa huonosti?

Kuvat: JU

Perunapelto – Mikä vikana?

Kuvat: Jukka Rajala

Pintaa syvemmällä?

Miksi tämä pelto
on märkä?

Pintaa syvemmällä?

Kuvat: Jukka Rajala

Rakenne-eroja? -Savimailla

Kuvat: Jukka Rajala

Rakenne-eroja? -Hietamailla

Kuvat: Jukka Rajala

Kysely*: Millä keinoilla pellot kuntoon?

- Puutteiden selvittäminen
- Vesitalous ja muut perusasiat kuntoon
  - ojitus, pinnanmuotoilu, kalkitus
- Maan rakenteen hoito; tiivist poisto, kuorm pienentäm
- Kasvit apuna maan kasvukunnon hoidossa
  - Kasvipeitteisyys, viljelykierto, nurmet
- Multavuuden ja maan biologian hoito
  - eloperäinen lannoitus
- Muokkaus vain tarpeeseen
- Suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä

*Kysely OSMOn loppuseminaariin 12.12.2019 ilmoittautuneille

Antoisaa seminaaripäivää!

<https://maan-kasvukunto.fi>

<https://maan-kasvukunto.fi>